

Faldende realløn i de offentlige sektorer i 4. kvartal 2021

I henhold til Danmarks Statistiks implicitte lønindeks var lønudviklingen i den private sektor 2,3 pct. i 4. kvartal 2021. Det er på omtrent samme niveau som i 2. og 3. kvartal 2021, hvor lønstigningen var hhv. 2,4 pct. og 2,5 pct. Den private lønstigningstakt er dermed lidt over niveauet inden Covid-19-krisen.

Lønudviklingen for statsansatte var 2,0 pct. i 4. kvartal 2021, hvilket var en forøgelse af stigningstakten med 1,1 pct.-point sammenlignet med 3. kvartal 2021. Lønstigningstakten for kommunalt og regionalt ansatte var på hhv. 1,7 og 1,4 pct. i 4. kvartal 2021, hvilket er højere end stigningstakterne for 3. kvartal 2021 på hhv. 1,5 og 1,1 pct., jf. tabel 1.

Tabel 1. Oversigt over lønstigningerne, udvalgte områder

	2. kv. 2020	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021	4. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----						
DA området	1,9	2,2	2,5	2,5	3,2	3,2	3,2
Privat sektor std. beregnet	2,0	2,3	2,4	2,5	3,4	3,1	-
Privat sektor implicit	1,7	1,8	1,9	2,0	2,4	2,5	2,3
Kommuner	3,0	3,1	2,6	1,0	1,4	1,5	1,7
Regioner	3,4	3,1	2,9	1,9	0,3	1,1	1,4
Staten	2,3	2,2	1,3	1,0	1,0	0,9	2,0
Forbrugerpriser	0,1	0,5	0,5	0,7	1,6	1,9	3,2

Anm.: Lønudviklingen i de offentlige delsektorer er baseret på Danmarks Statistiks implicitte lønindeks. Lønudviklingen baseret på det standardberegnete lønindeks foreligger kun til 3. kvartal 2021, jf. boks 1. Danmarks Statistik har rettet den private lønudvikling baseret på det standardberegnete lønindeks for 3. kvartal 2021 i forhold til første offentliggørelse.

Kilde: Danmarks Statistik og DA's KonjunkturStatistik.

Inflationen var 3,2 pct. i 4. kvartal 2021, hvilket er 1,3 pct.-point højere end i 3. kvartal 2021, hvor inflationen var på 1,9 pct. Dette betyder, at der var en reallønstilbagegang for ansatte i kommuner, regioner og i staten på hhv. 1,5 pct., 1,8 pct. og 1,2 pct. Der var også reallønstilbagegang i de offentlige delsektorer i både 2. og 3. kvartal 2021. På DA-området var der ingen udvikling i reallønnen for 4. kvartal 2021.

Den private lønudvikling

I 4. kvartal 2021 var lønudviklingen i den private sektor 2,3 pct. i henhold til det implicitte lønindeks. Det er 0,2 pct.-point lavere end i 3. kvartal 2021, hvor lønudviklingen var på 2,5 pct. Lønudviklingen i den private sektor har været relativt stabil set over de seneste tre kvartaler og er lidt over niveauet for lønstigningstakterne inden Covid-19 krisen.

Inden for den private sektor havde *bygge og anlæg* den højeste lønstigningstakt på 3,3 pct. i 4. kvartal 2021 og 3,7 pct. i 3. kvartal 2021, mens *kultur, fritid og anden service*

havde den laveste lønstigningstakt på 0,7 pct. i 4. kvartal 2021 og 1,2 pct. i 3. kvartal 2021.

Tabel 1. Lønudvikling i den private sektor

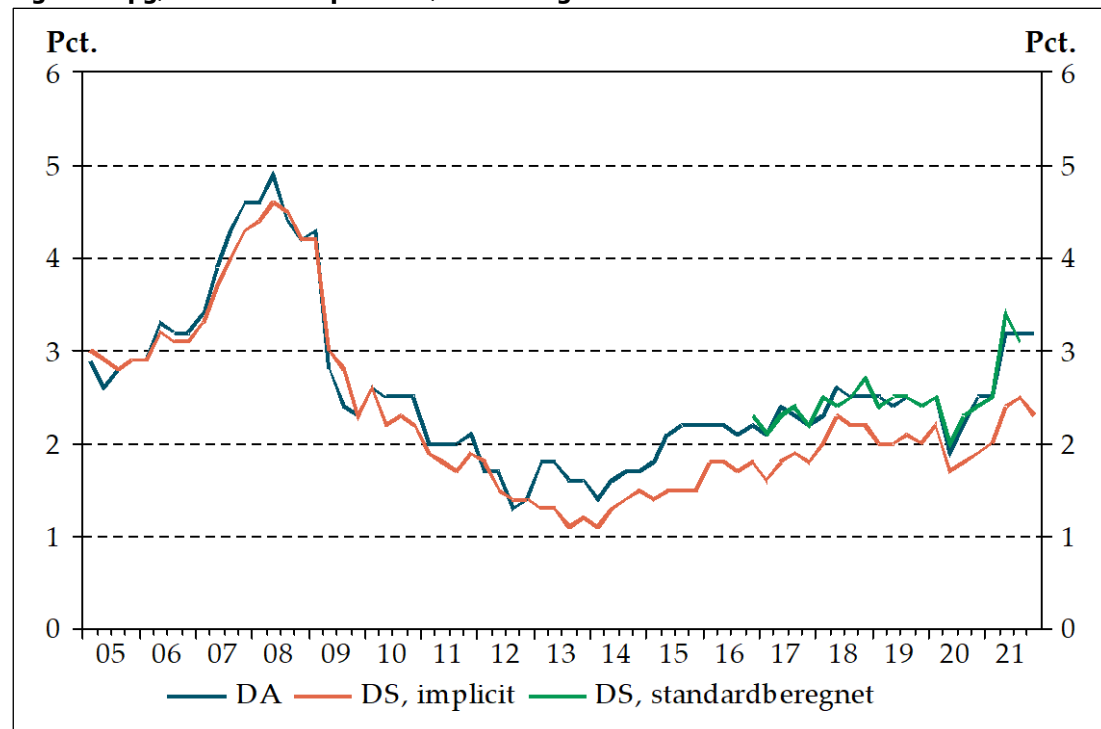
	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021	3. kvrt. 2021	4. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	1,9	2,0	2,8	3,0	2,6
Bygge og anlæg	2,3	2,9	3,3	3,7	3,3
Handel og transport mv.	1,5	1,5	2,0	1,9	1,9
Information og kommunikation	2,0	2,0	2,4	2,4	2,0
Finansiering og forsikring	2,5	2,5	2,3	2,4	2,5
Ejendomshandel og udlejning	2,3	2,3	3,0	2,7	2,4
Erhvervsservice	2,1	2,4	2,5	2,8	2,5
Administration, undervisning og sundhed	1,2	1,4	1,7	1,6	1,8
Kultur, fritid og anden service	1,8	1,9	1,6	1,2	0,7
I alt, implicit	1,9	2,0	2,4	2,5	2,3
I alt, standardberegnet	2,4	2,5	3,4	3,1	-

Anm.: De enkelte hovedbrancher og *I alt* viser den årlige ændring i det implicitte lønindeks. Lønudviklingen baseret på det standardberegnete lønindeks foreligger kun til 3. kvartal 2021, jf. boks 1. Danmarks Statistik har rettet den private lønudvikling baseret på det standardberegnete lønindeks for 3. kvartal 2021 i forhold til første offentliggørelse.

Kilde: Danmarks Statistik, samt bilag 2

Lønudviklingen baseret på det standardberegnete lønindeks foreligger aktuelt kun til 3. kvartal 2021, hvor lønudviklingen var 3,1 pct. Offentliggørelsen af det standardberegnete indeks er midlertidigt suspenderet, jf. boks 1. Frem til 3. kvartal 2021 har der ikke været systematisk forskel på stigningen i det standardberegnete lønindeks for den private sektor og lønudviklingen på DA-området. Udviklingen i det implicitte lønindeks har ligget under DA's lønudvikling siden 2013, med en gennemsnitlig forskel på 0,45 pct.-point. I 4. kvartal 2021 var forskellen 0,9 pct.-point, jf. figur 1.

Figur 1. Opgørelser af den private lønudvikling

Kilde: Danmarks Statistik og DA's Konjunktur Statistik.

Boks 1. Det standardberegne lønindeks

Danmarks Statistiks standardberegne lønindeks blev offentliggjort første gang med statistikken for 3. kvartal 2018. Det hidtidige indeks hedder det implicitte lønindeks og offentliggøres fortsat.

Det standardberegne lønindeks danner sædvanligvis baggrund for lønudviklingen i dette notat. Danmarks Statistik har dog midlertidigt suspenderet offentliggørelsen af indekset frem til august 2022. Der er oplysninger om lønudviklingen baseret på det standardberegne lønindeks frem til 3. kvartal 2021. I *Bilag 1* findes tabeller med udviklingen på delsektorer og brancher.

Aktuelt har Danmarks Statistik kun offentliggjort oplysninger om lønudvikling for 4. kvartal 2021 baseret på implicitte lønindeks. Derfor er nærværende notat hovedsageligt baseret på det implicitte lønindeks.

Det standardberegne lønindeks løser et problem i det implicitte lønindeks, hvor udviklingen beregnes på gennemsnit af hele populationen. Skift i medarbejdersammensætningen kan dermed påvirke lønudviklingen. Fx vil et skift i retning af flere højtlønnede på bekostning af færre lavtlønnede i sig selv øge gennemsnitslønnen, også uden at den højtlønnede gruppe eller den lavtlønnede gruppe oplever en stigning i lønnen. Det standardberegne lønindeks er baseret på gennemsnit for ensartede medarbejdergrupper, der så vægtes sammen til et nyt lønindeks. Det betyder, at eventuelle sammensætningseffekter ikke får lov at slå igennem på lønstigningen.

Lønudviklingen i den offentlige sektor

Profilen for de faktiske lønstigninger i de offentlige delsektorer afspejler typisk i høj grad profilen for de aftalte lønstigninger.

Lønstigningstakten på baggrund af det implicitte lønindeks for ansatte i staten tiltog fra 0,9 pct. i 3. kvartal 2021 til 2,0 pct. i 4. kvartal 2021. Den højeste branchevise lønstigning i staten var, inden for *administration, forsvar og politi*, hvor lønstigningstakten lå på 3,1 pct. i 4. kvartal 2021. Den laveste lønudvikling var inden for *undervisning*, samt *kultur, fritid og anden service*, hvor lønstigningstakten var på 1,2 pct., *jf. tabel 3*. I 3. kvartal 2021 var det *forskning og udvikling*, der havde den højeste lønstigningstakt med 1,3 pct., mens *kultur, fritid og anden service* havde den laveste på 0,2 pct., *jf. tabel 3*.

Tabel 3. Lønudvikling i staten

	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021	3. kvrt. 2021	4. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Forskning og udvikling	0,5	1,6	1,9	1,3	2,2
Administration, forsvar og politi	0,6	0,4	0,9	0,9	3,1
Undervisning	1,9	1,3	1,0	0,8	1,2
Kultur, fritid og anden service	0,9	0,7	1,7	0,2	1,2
I alt, implicit	1,3	1,0	1,0	0,9	2,0
I alt, standardberegnet	1,0	0,5	0,6	0,5	-

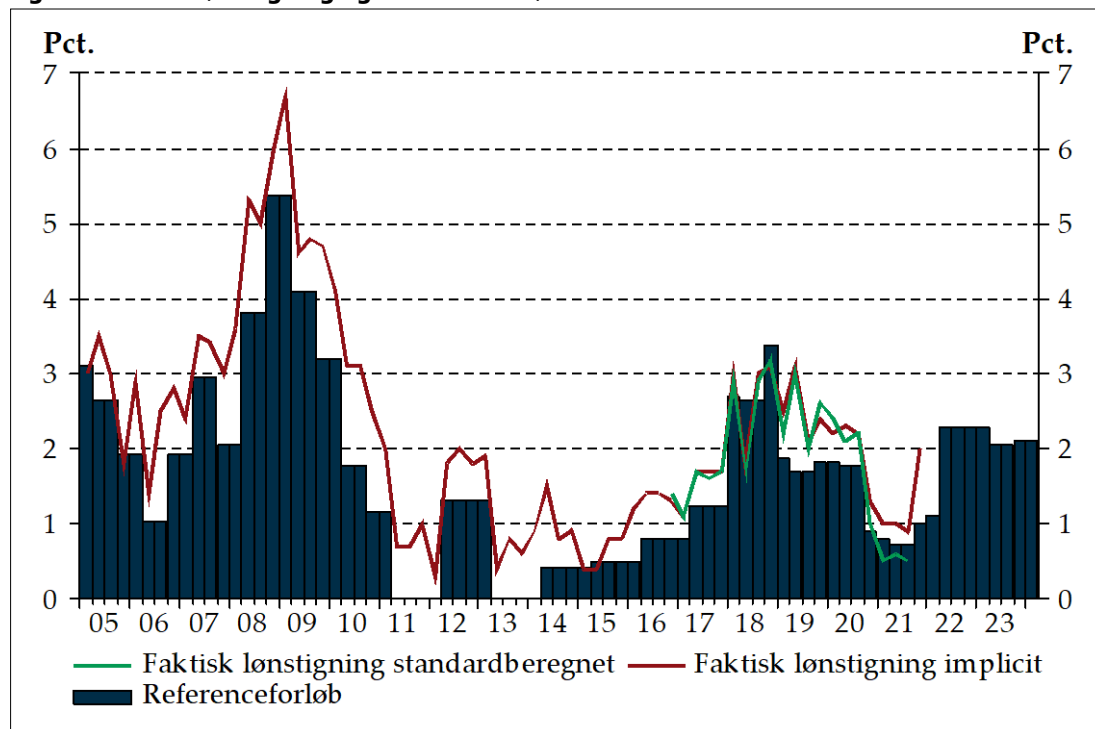
Anm.: De enkelte brancher og *I alt* viser den årlige ændring i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

For den statslige lønudvikling er der typisk en vis positiv reststigning, dvs. at den faktiske lønudvikling overstiger referenceforløbet. I 4. kvartal 2021 var lønudviklingen 1,0 pct.-point over referenceforløbet, hvilket er den største reststigning siden begyndelsen af 2014¹, *jf. figur 2*.

¹ Når der ses bort fra 2. kvartal 2019, som var påvirket af særlige forhold.

Figur 2. Faktisk lønstigning og referenceforløb i staten

Anm.: Referenceforløbet er defineret som summen af generelle lønstigninger, centrale puljer, udmøntning fra reguleringsordningen, lokal- og chefløn samt feriefridage. Lønudviklingen i 2. kvartal 2018 og 2. kvartal 2019 var påvirket af, at den aftalte lønstigning pr. 1. april 2018 først kom i juni måned som følge af den sene afslutning af overenskomstforhandlingerne. Udviklingen i det standardberegnete lønindeks vil ikke blive opdateret før august 2022.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistikudvalget samt egne beregninger.

For kommunalt ansatte lå lønstigningstakten for det implicitte lønindeks i 4. kvartal 2021 på 1,7 pct. Dette var en stigning på 0,6 pct.-point ift. 3. kvartal 2021, hvor lønstigningstakten var på 1,1 pct. Den højeste branchevise lønstigning i kommunerne i 4. kvartal 2021 var inden for *rengøring og anden operationel service*, hvor lønnen steg med 2,3 pct. De laveste lønstigninger var på 1,6 pct. inden for *sociale institutioner* og *sundhedsvæsen*, jf. tabel 4.

Tabel 4. Lønudvikling i kommunerne

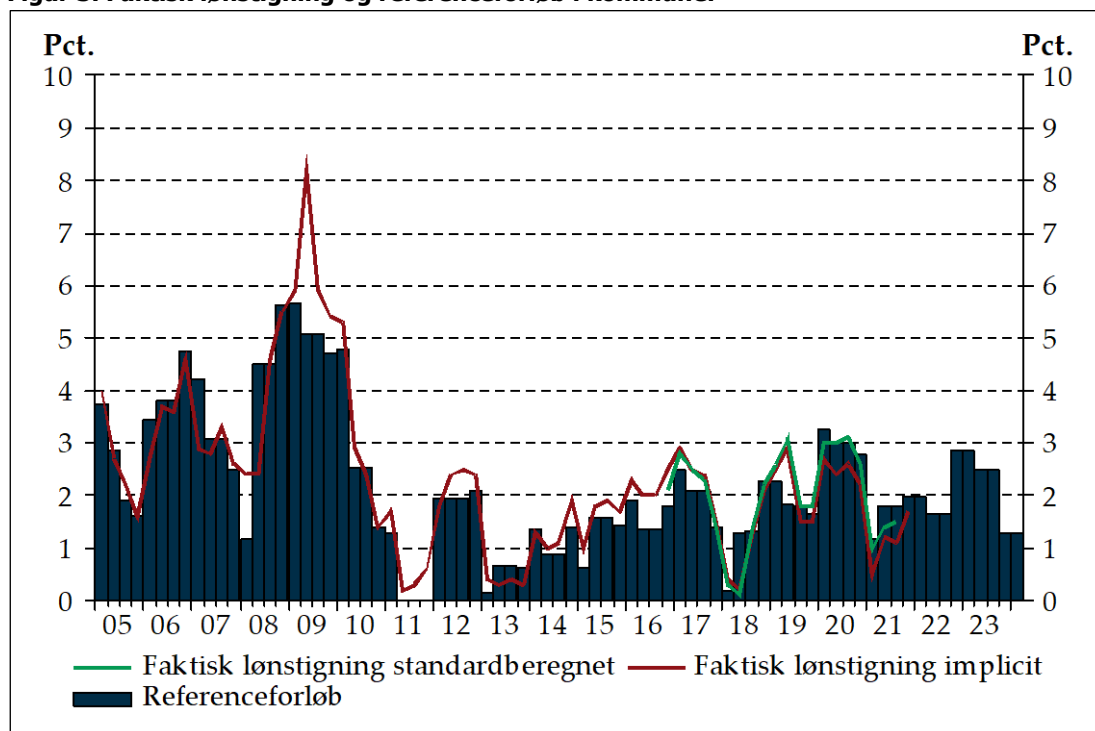
	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021	3. kvrt. 2021	4. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Rengøring og anden operationel service	2,3	1,4	2,3	1,9	2,3
Administration	3,2	1,3	1,7	1,5	1,9
Undervisning	2,2	0,6	1,2	0,9	1,8
Sundhedsvæsen	3,0	1,4	0,8	1,0	1,6
Sociale institutioner	1,8	0,1	0,9	0,9	1,6
Kultur og fritid	3,4	2,1	1,5	1,5	2,1
I alt, implicit	2,2	0,5	1,2	1,1	1,7
I alt, standardberegnet	2,6	1,0	1,4	1,5	-

Anm.: De enkelte brancher og *I alt* viser den årlige ændring i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

I 4. kvartal 2021 lå den implicitte lønudvikling for kommuner 0,3 pct.-point under referenceforløbet, jf. figur 3. Reststigningen på det kommunale område har været negativ de seneste to år.

Figur 3. Faktisk lønstigning og referenceforløb i kommuner

Anm.: Referenceforløbet er defineret som summen af generelle lønstigninger, centrale puljer, udmøntning fra reguleringsordningen, lokal- og chefløn samt feriefridage. Regionale lønindeks er udskilt fra 2008. Lønudviklingen i 2. kv. 2018 og 2019 var påvirket af forsinkelser i forhold til den aftalte lønregulering. De standardberegneede lønstigninger vil ikke blive opdateret før august 2022.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistikudvalget samt egne beregninger.

Lønudviklingen for ansatte i regionerne baseret på det implicitte lønindeks tiltog fra 0,8 pct. i 3. kvartal 2021 til 1,4 pct. i 4. kvartal 2021. *Sundhedsvæsen*, som er den dominerende branche i regionerne, havde en lønudvikling på 1,3 pct. i 4. kvartal 2021. Den største lønstigning i regionerne i 4. kvartal 2021 var indenfor *sociale institutioner*, jf. tabel 6.

Tabel 6. Lønudviklingen i regioner

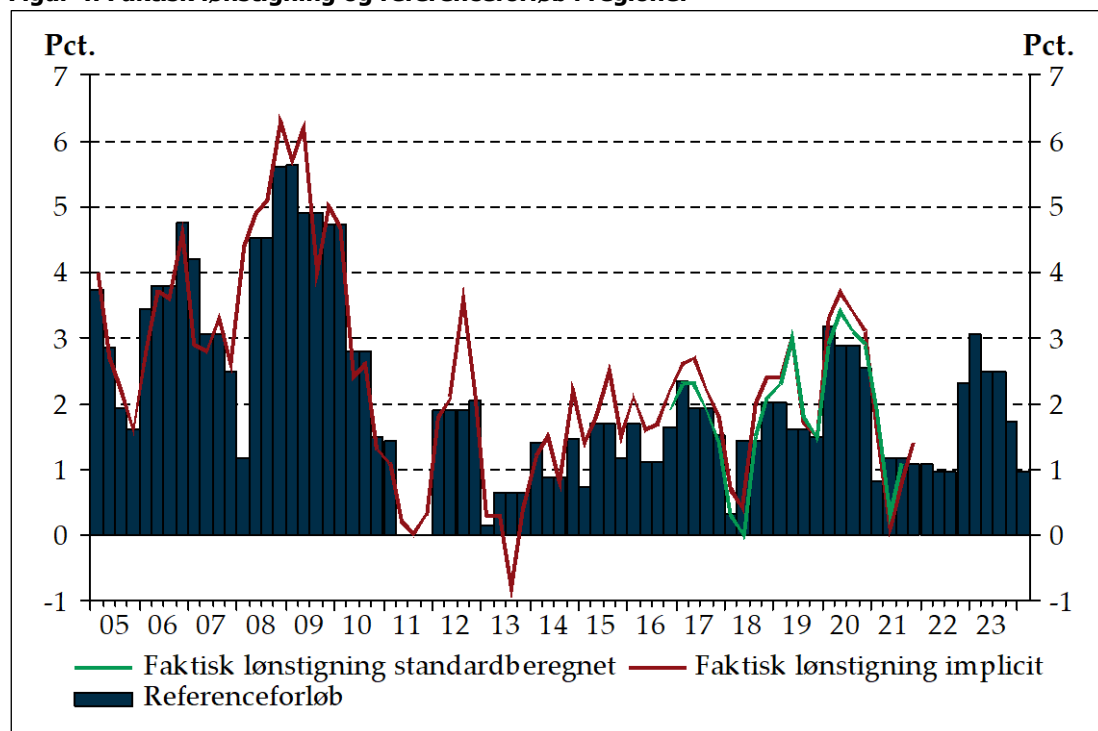
	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021	4. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Administration	1,8	0,4	-0,5	0,2	1,3
Sundhedsvæsen	2,8	1,4	-0,2	0,6	1,3
Sociale institutioner	6,0	3,7	3,2	3,7	3,8
I alt, implicit	3,1	1,6	0,1	0,8	1,4
I alt, standardberegnet	2,9	1,9	0,3	1,1	-

Anm.: De enkelte brancher og *I alt* angiver den årlige ændring i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

Lønudviklingen baseret på det implicitte lønindeks for regionerne har over de seneste årti gennemsnitligt ligget lidt over det regionale referenceforløb. Efter at både 2. og 3. kvartal 2021 viste negativ reststigning i regionerne, lå den implicitte lønudvikling i 4. kvartal 2021 igen 0,3 pct.-point over referenceforløbet, jf. figur 4.

Figur 4. Faktisk lønstigning og referenceforløb i regioner

Anm.: Referenceforløbet er defineret som summen af generelle lønstigninger, centrale puljer, udmøntning fra reguleringsordningen, lokal- og chefløn samt feriefridage. Regionale lønindeks er udskilt fra 2008. Lønudviklingen i enkelte kvartaler kan være påvirket af forsinkelser i forhold til aftalte lønreguleringer. De standardberegneede lønstigninger vil ikke blive opdateret før august 2022.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistikudvalget samt egne beregninger.

Udmøntningen af reguleringsordningerne

En vigtig del af de offentlige overenskomster er de reguleringsordninger, der skal sikre en mere parallel lønudvikling for privatansatte og offentligt ansatte. Der er en reguleringsordning for staten, en for regionerne og en for kommunerne.

Kort sagt betyder reguleringsordningerne, at der gennemføres en lønregulering, hvis lønstigningerne på det offentlige arbejdsmarked adskiller sig fra lønstigningerne på det private. Hvis lønnen på det private område eksempelvis stiger med 1 pct.-point mere end de kommunale lønninger, udløses en ekstraordinær lønstigning på 0,8 pct.-point til de kommunalt ansatte. Omvendt hvis de kommunale lønstigninger er højere end de private.

Reguleringsordningerne blev videreført i uændret form ved overenskomstfornyelsen i 2021, og de er fortsat baseret på Danmarks Statistiks implicite lønindeks.

Den kommunale reguleringsordning udmøntes den 1. oktober i året og baseres på udviklingen i fire kvartaler. Udmøntningen af reguleringsordningen pr. 1. oktober 2021 var -0,02 pct. Med aftalte lønstigninger på 1,01 pct. blev den samlede kommunale lønregulering d. 1. oktober 2021 0,99 pct.

Udmøntningerne fra den regionale reguleringsordning falder også i oktober i året og baseres på fire kvartalers udvikling i den regionale lønudvikling, hvorfor udmøntnin-

gerne afviger fra de kommunale. Udmøntningen fra reguleringsordningen pr. 1. oktober 2021 var -1,03 pct. Med en aftalt lønstigning på 1,37 pct. blev den samlede regulering 0,34 pct.

Udmøntningen af den statslige reguleringsordning sker typisk den 1. april i året og baseres på udviklingen i de private og de statslige lønninger for 3. kvartal året før. Der benyttes en særkørsel af lønudviklingen på det statslige overenskomstområde for 3. kvartal. Udmøntningen pr. 1. april 2022 er opgjort til 0,59 pct., jf. tabel 7.

Tabel 7. Generelle lønstigninger og reguleringsordningen, 2021-2023

Kommuner	2021		2022		2023		I alt		
	1. apr.	1. okt.	1. apr.	1. okt.	1. jan.	1. apr.		1. okt.	
	----- Pct. -----								
Generelle lønstigninger mv.	1,00	1,01		1,90		0,30	0,81	5,02	
Puljer mv.			0,65					0,65	
Reguleringsordning		-0,02		0,30			0,18	0,46	
I alt	1,00	0,99	0,65	2,20		0,30	0,99	6,13	
Samlet lønudvikling		1,99		2,85		1,29		6,13	
Regioner	1. apr.	1. okt.	1. apr.	1. okt.	1. jan.	1. apr.	1. okt.	I alt	
	----- Pct. -----								
Generelle lønstigninger mv.	0,75	1,37		1,35	0,77		0,78	5,02	
Puljer mv.			0,61					0,61	
Reguleringsordning		-1,03		0,35			0,17	-0,51	
I alt	0,75	0,34	0,61	1,70	0,77		0,95	5,12	
Samlet lønudvikling		1,09		2,31		1,72		5,12	
Stat	1. apr.	1. okt.	1. apr.	1. okt.		1. apr.	1. okt.	I alt	
	----- Pct. -----								
Generelle lønstigninger mv.	0,80	0,30		1,19	0,30		1,48	0,35	4,42
Puljer og andre formål				0,20					0,20
Reguleringsordning				0,59			0,27		0,86
I alt	0,80	0,30	1,98	0,30		1,75	0,35	5,48	
Samlet lønudvikling		1,10		2,28		2,10		5,48	

Anm.: Puljer mv. inkluderer bl.a. organisations- og lavtløns- og ligelønspuljer samt puljer til rekruttering og strategi. Udmøntningerne af reguleringsordningerne i kommuner og regioner for 2021 og i staten for 2022 er beregnet. De øvrige udmøntninger er overenskomstparternes skøn ved aftaleindgåelsen. I kommuner og regioner indgår antagelser om reststigninger på 0,2 pct. årligt i skønnet for udmøntningerne af reguleringsordningerne. For staten indgår en antagelse om reststigninger på 0,5 pct. årligt.

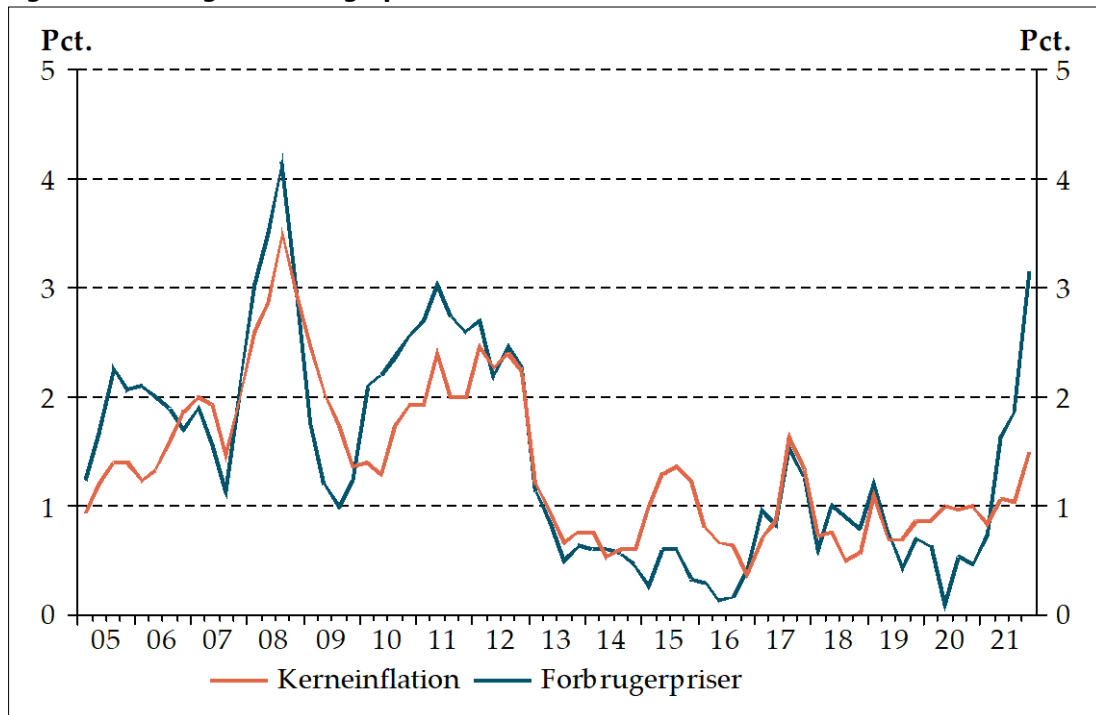
Kilder: Forlig mellem Skatteministeren og CFU, forlig mellem KL og Forhandlingsfællesskabet, forlig mellem RLTN og Forhandlingsfællesskabet.

Udviklingen i reallønnen

Reallønnen angiver, hvor meget lønstigningen overstiger inflationen. Den er dermed et mål for den reelle forbedring i købekraft som følge af lønudviklingen.

I 4. kvartal 2021 var inflationen 3,2 pct. Inflationen er tiltaget med samlet set 2,7 pct.-point igennem 2021, jf. figur 5. Kerneinflationen, opgjort som inflationen ekskl. energi, udgjorde 1,5 pct. i 4. kvartal 2021, hvilket er en mere moderat forøgelse på omkring 0,5 pct.-point igennem 2021. Dermed er prisstigningerne på energi en hovedårsag til udviklingen i inflationen.

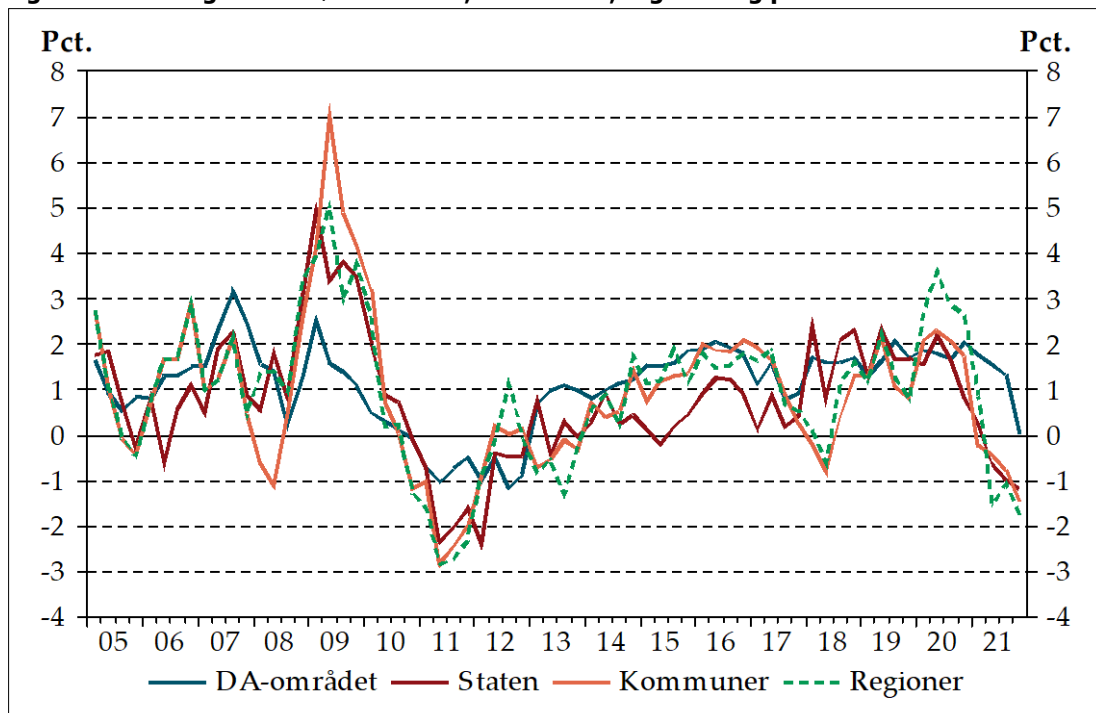
Figur 5. Udviklingen i forbrugerpriserne

Anm.: Kerneinflation er her opgjort som udviklingen i forbrugerpriserne eksklusive energi.
Kilde: Danmarks Statistik.

De privatansatte på DA-området havde i 4. kvartal 2021 ingen reallønsudvikling. For de offentligt ansatte faldt reallønnen i alle kvartalerne 2., 3. og 4. kvartal 2021. I 4. kvartal 2021 faldt reallønnen for statsansatte med 1,2 pct., for ansatte i kommuner faldt den 1,5 pct., og for regionalt ansatte faldt den 1,8 pct., jf. figur 6.

Figur 6. Udviklingen i reallønnen i stat, kommuner, regioner og på DA-området

Anm.: Først fra 2008 skelnes mellem lønudviklingen for ansatte i kommunerne og for ansatte i regionerne.
Kilde: Danmarks Statistik, DA's KonjunkturStatistik og egne beregninger.

Bilag 1. Lønudvikling iht. det standardberegne lønindeks til 3. kv. 2021

Tabel B1. Lønudvikling iht. det standardberegne lønindeks, sektorer

	1. kv. 2020	2. kv. 2020	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----						
Privat sektor	2,5	2,0	2,3	2,4	2,5	3,4	3,1
Offentlig sektor	2,8	2,8	2,8	2,2	1,0	1,0	1,1
Kommuner	3,0	3,0	3,1	2,6	1,0	1,4	1,5
Regioner	2,9	3,4	3,1	2,9	1,9	0,3	1,1
Staten	2,4	2,1	2,2	1,0	0,5	0,6	0,5

Anm.: Lønudviklingen er baseret på Danmarks Statistiks standardberegne lønindeks. Data går til 3. kvartal 2021.

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel B2. Lønudvikling i den private sektor fordelt på brancher, standardberegnet

	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Industri, råstofvindning og forsyningsvirksomhed	2,0	2,2	2,3	3,1	2,9
Bygge og anlæg	2,6	3,3	3,5	3,4	3,8
Handel og transport mv.	2,4	2,3	2,4	3,6	3,1
Information og kommunikation	2,4	2,9	3,2	4,3	3,5
Finansiering og forsikring	2,5	2,2	2,6	2,8	2,2
Ejendomshandel og udlejning	3,8	3,0	3,1	4,2	3,3
Erhvervsservice	1,8	2,4	2,5	3,6	4,0
Administration, undervisning og sundhed	3,2	1,6	1,9	2,9	2,1
Kultur, fritid og anden service	3,1	2,9	2,5	3,8	2,8
I alt, standardberegnet	2,3	2,4	2,5	3,4	3,1

Anm.: Jf. tabel B1.

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel B3. Lønudvikling i staten, standardberegnet

	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Forskning og udvikling	2,3	1,0	1,8	1,5	0,7
Administration, forsvar og politi	2,6	0,6	-0,1	-0,2	0,0
Undervisning	1,8	1,3	0,8	1,1	0,8
Kultur, fritid og anden service	2,6	1,0	1,4	1,7	1,1
I alt, standardberegnet	2,2	1,0	0,5	0,6	0,5

Anm.: Jf. tabel B1.

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel B4. Lønudvikling i kommunerne, standardberegnet

	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Rengøring og anden operationel service	3,0	2,7	1,1	1,9	1,8
Administration	3,3	3,0	1,5	1,9	1,8
Undervisning	3,0	2,5	0,9	1,6	1,4
Sundhedsvæsen	3,0	2,9	1,3	1,2	1,3
Sociale institutioner	3,1	2,5	0,9	1,1	1,4
Kultur og fritid	3,6	3,0	1,4	2,0	2,0
I alt, standardberegnet	3,1	2,6	1,0	1,4	1,5

Anm.: Jf. tabel B1.

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel B5. Lønudviklingen i regioner, standardberegnet

	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	3. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Rengøring og anden operationel service	3,4	3,5	2,6	2,6	2,0
Administration	2,7	1,0	0,3	0,6	0,8
Sundhedsvæsen	3,0	3,0	2,0	0,3	1,1
Sociale institutioner	3,9	2,9	1,0	0,2	0,9
I alt	3,1	2,9	1,9	0,3	1,1

Anm.: Jf. tabel B1.

Kilde: Danmarks Statistik.